

Tilalom helyett — módszeresen olvastattuk a gyenge tanulókat

A rossz magaviseletű és gyenge előmenetelű tanulók könyvtárhasználatával kapcsolatban — mint a legtöbb hozzászólónak — nekem is az a véleményem, hogy nem szabad elzárni őket az egyik leghathatósabb nevelési eszköztől, a könyvtől. Mint volt pedagógus és jelenleg könyvtáros, állásfoglalásomat személyes élménnyel támaszthatom alá.

A már megszűnt »körzeti« könyvtár segítségével kölcsönző állomást létesítettem az iskolában. Legjobb olvasóim és aktívaim a tanítványaim voltak és közülük a »rossz magaviseletű« (szerintem rossz gyermek nincs, csak elhanyagolt), illetve gyenge előmenetelű tanulóim a legszorgalmasabb jelentkezők. Eleinte csak az általánosan ismert jó könyveket adták kézről-kézre (Gárdonyi: Egri csillagok, Katajev: Távolsban egy fehér vitorla, egyes Verne-könyvek stb.). A »jó étvágó« tehát megvolt, most arra kellett törekedni, hogy ne »táplálkozzanak« egyoldalúan. A különféle tantárgyak tanítása közben mindig felvetődött olyan kérdés, amely különösen érdekelt több tanulót is. Ha észrevettem, hogy egyesek kérdészködnek valami felől, rövid és az érdeklődést fokozó néhány mondattal egy-egy fejezet elolvasását ajánlottam valamelyik könyvből. A további népszerűsítést már elvégezték ők maguk. Hasonló módszerrel kedveltettem meg a versolvasást is, többször rendeztünk felolvasást rövid ismertetés keretében. Allandóan tapasztalhattam, hogy sok gyermeknek, ifjúnak az olvasás hatására jött meg a kedve a tanuláshoz.

Különösen alkalmas eszköznek bizonyult ebben a munkában az elemző-füzet, mint megfigyelési módszer, ez biztosította, hogy tervszerű munkát végezhetünk. Az elemző füzet helyettesíti a törzslapot és ezért semmiesetre sem lehet »titkos« füzet. Tartsuk a többi nyilvántartási nyomtatvány között. Bevált módszer, ha a törzslapra helyezünk el több hasonló nagyságúra vágott lapot, kártyát, vagy kis füzetet és ezekre írjuk feljegyzéseinket. Ha anyagi lehetőségeink engedik, a törzslap felhasználásával készíthetünk kis füzetet, amelynek fedőlapja a

nyitott törzslap lesz. Iskolai könyvtárnál az anyakönyvi és osztályozó r.aplóban található adatokat fölösleges külön följegyezni. Az elemző-füzetben a kölcsönzött műveket nem folytatólágosan, hanem ismeretágak szerint jegyezzük be. Ily módon világos képet kapunk a tanuló olvasmányairól, meggyőződhetünk arról, hogy az olvasó sokoldalúan olvas-e és a legjobb könyveket veszi-e a kezébe. Mi irányítja a könyvek kiválasztásában stb. Feljegyzést készíthetünk az olvasóra jellemző, az általa keresett könyvekről, egyes könyveknek esetleges elutasításáról, ennek okairól, a vele történt beszélgetésekről.

A tervszerű olvasatásnál feltétlenül figyelembe kell venni a gyermek érdeklődésének irányát, mert nem bizonyos, hogy saját elgondolásaink erőtetése vezet éppen a legjobb eredményre. Gyakran hosszas megfigyelésre, kísérletezésre van szükség. Egy tízéves tanulónál például azt tapasztaltam, hogy kapkodva, eléggé kedvetlenül olvas. Beszélgetés közben több meséskönyvet ajánlottam neki, végül azt válaszolta, hogy olyan valamit szeretne, amiből tanulhat is. Közben kiderült, hogy bélyeget, bogarakat, lepkeket, növényeket gyűjt, szeret kísérletezni stb. Az ilyen apróságok megfigyelése módot ad arra, hogy a gyenge tanulót ismeretterjesztő olvasmányokkal segítsük előmenetelében.

Az olvasás növeli a kritikai érzéket, gyarapítja a szókincset, a tárgyi ismereteket, fejleszti a kifejezési készséget, tehát mindenképpen segíti a gyermeket tanulmányi előmenetelében. A módszeres olvasás legjobb nevelő eszköze az olvasmány megbeszélése, vagy közös olvasódelutánok rendezése. Szoktassuk rá tanulóinkat az olvasmánynapló írására és a könyvvel együtt adjunk szempontokat is, amelyeket a napló összeállításánál felhasználhat. A tanulóifjúság olvasómozgalma különben akkor jut megnyugtató megoldáshoz és szolgálja majd megfelelően a nevelést, ha a mozgalmat az iskola, a nevelő testület szervezi.

MOLNÁR ISTVÁN

a szegedi Egyetemi Könyvtár munkatársa